

Kohtuotsused kohtuasjades T-249/17 Casino, Guichard-Perrachon ja Achats Marchandises Casino SAS (AMC) vs. Komisjon, T-254/17 Intermarché Casino Achats vs. komisjon ning Les Mousquetaires ja T-255/17 ITM Entreprises vs. komisjon

Pressi- ja teabeosakond

Üldkohus tühistab osaliselt komisjoni kontrolliotsused, mis tehti kahtluse tõttu, et mitu turustussektoris tegutsevat Prantsuse ettevõtjat on osalenud konkurentsivastases tegevuses

Komisjon ei ole tõendanud, et tal oli piisavalt veenvaid kaudseid tõendeid, mis võimaldasid kahtlustada ettevõtjate tulevase äristrateegiaid puudutava teabe vahetamist

Olles saanud teavet teabe vahetamise kohta mitme toidu- ja mittetoidukaupade turustamise sektoris tegutseva ettevõtja ning ettevõtjate ühenduse vahel, võttis Euroopa Komisjon veebruaris 2017 vastu rea otsuseid, millega kohustati mitut äriühingut alluma kontrollidele¹ (edaspidi „kontrolliotsused“). Need otsused võeti vastu määruse nr 1/2003 konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (edaspidi „määrus nr 1/2003“)² artikli 20 lõigete 1 ja 4 alusel, mis määravad kindlaks komisjoni pädevuse kontrollide valdkonnas.

Oma kontrollide käigus otsis komisjon muuhulgas läbi asjaomaste äriühingute kontoreid, kus tehti koopiaid arvutiriistvara sisust. Võttes arvesse nende kahtlusi kontrolliotsuste ja kontrollide käigu suhtes, esitasid mitu kontrollitavat äriühingut³ nende otsuste peale tühistamishagid. Hagi põhjendamiseks väitsid hagejaks olevad äriühingud eelkõige, et määruse nr 1/2003 artikkel 20 on õigusvastane, et on rikutud kontrolliotsuste põhjendamise kohustust ning et rikutud on nende õigust ruumide puutumatusel. Mõni hageja vaidlustas lisaks oma töötajate ja juhtide eraelu puudutavate andmete kogumise ja kopeerimise seaduslikkuse ning nende andmete tagastamisest keeldumise⁴.

Mis puudutab viimast vastuväidet, mis esitati kohtuasjas T-255/17, siis tunnistab Üldkohus selle vastuvõetamatuks. Üldkohus rõhutab oma arutluskäigus, et igal ettevõtjal on kohustus tagada oma töötajate ja nende eraelu puutumatus kaitse eelkõige seoses isikuandmete töötlemisega. Seega võib kontrollitav ettevõtja taotleda, et komisjon jätaks kogumata teatavad andmed, mis võivad kahjustada tema töötajate või juhtide eraelu, või nõuda komisjonilt nende andmete tagastamist. Seega, kui ettevõtja tugineb oma töötajate või juhtide õigusele eraelu puutumatusel, et väljendada vastuseisu kontrolli käigus arvutiriistvara või sidevahendite arestimisele ja nendes sisalduvate andmete kopeerimisele, tekitab otsus, millega komisjon jätab selle taotluse rahuldamata, sellele ettevõtjale õiguslikke tagajärgi. Kuna käesoleval juhul ei olnud hagejad siiski esitanud eelneva kaitse taotlust, siis ei saanud kõnealuste seadmete arestimine ja nendes

¹ Kohtuasjas T-249/17 on viidatud komisjoni 9. veebruari 2017. aasta otsusele, millega kohustati Casinod, Guichard-Perrachoni ning kõiki nende otseselt või kaudselt kontrollitavaid äriühinguid alluma kontrollile. Kohtuasjas T-254/17 on viidatud komisjoni 9. veebruari 2017. aasta otsusele, millega kohustatakse Intermarché Casino Achats'd ja kõiki tema otseselt või kaudselt kontrollitavaid äriühinguid alluma kontrollile. Kohtuasjas T-255/17 on esimese võimalusena käsitletud 21. veebruari 2017. aasta otsust, millega kohustatakse Les Mousquetaires'i ja kõiki tema otseselt või kaudselt kontrollitavaid äriühinguid alluma kontrollile ning komisjoni 21. veebruari 2017. aasta otsust, milles on käsitletud samu äriühinguid, ning teise võimalusena komisjoni 9. veebruari 2017. aasta otsust, millega kohustatakse Intermarché'd ja kõiki tema otseselt või kaudselt kontrollitavaid äriühinguid alluma kontrollile, ning komisjoni 9. veebruari 2017. aasta otsust, milles on käsitletud samu äriühinguid.

² Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELTL] artiklites [101 ja 102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (ELT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205).

³ Hagejaks olevad äriühingud on Casino, Guichard-Perrachon ja Achats Marchandises Casino SAS (AMC) (kohtuasi T-249/17); Intermarché Casino Achats' (kohtuasi T-254/17) ning Les Mousquetaires' ja ITM Entreprises' (kohtuasi T-255/17).

⁴ Kohtuasjas T-255/17 on tegemist Les Mousquetaires'i ja ITM Entreprises'iga.

seadmetes sisaldunud andmete kopeerimine viia sellise vaidlustatava otsuse vastuvõtmiseni, millega komisjon oleks sellise kaitsetaotluse kasvõi kaudselt rahuldamata jätnud. Lisaks on Üldkohus seisukohal, et kõnealuste eraandmete tagastamisaotlus ei olnud sõnastatud piisavalt täpselt, et komisjonil oleks olnud võimalik võtta selle suhtes tõhusalt oma seisukoht, mistõttu ei olnud hagejad saanud käesolevas asjas hagi esitamise ajaks komisjoni vastust, mida oleks saanud käsitada vaidlustatava aktina.

Mis puudutab hagide põhjendatust, siis **pärast seda, kui Üldkohus on maininud ja selgitanud konkurentsioiguse valdkonnas komisjoni kontrolliotsuseid reguleerivaid norme ja põhimõtteid, tühistab ta osaliselt hagejate hagide esemeks olevad kontrolliotsused.**

Esimesena lükkab Üldkohus tagasi õigusvastasuse vastuväite seoses määruse nr 1/2003 artikli 20 lõigetega 1 ja 4, mis puudutavad vastavalt komisjoni üldist pädevust korraldada kontrolle ning ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste kohustust alluda kontrollidele, kui need on otsusega määratud. Õigusvastasuse vastuväite põhjendamiseks viitasid hagejad igas kohtuasjas sellele, et rikutud on õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Kohtuasjades T-249/17 ja T-254/17 viidati ka poolte võrdsuse põhimõtte ja kaitseõiguste rikkumisele.

Mis puudutab etteheidet, et rikutud on õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, siis märgib Üldkohus, et see õigus, mis on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikliga 47, vastab Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikli 6 lõikele 1 ja artiklile 13, mistõttu tuleb EIÕK sätteid ja Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat harta selle sätte tõlgendamisel arvesse võtta.⁵ Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika kohaselt eeldab õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, et täidetud on neli tingimust: tulemusliku kohtuliku kontrolli nii faktiline kui ka õiguslik olemasolu (tulemuslikkuse tingimus), isiku võimalus saavutada nõuetevastasuse korral kohane heastamine (tõhususe tingimus), õiguskaitsevahendi kindel kättesaadavus (kindluse tingimus) ja kohtulik kontroll mõistliku aja jooksul (mõistliku aja tingimus). Selles osas nähtub Üldkohtu analüüsist, et **kontrollitoimingute käigu kontrolli süsteem, mis koosneb kõigist kontrollitavate ettevõtjate käsutuses olevatest õiguskaitsevahenditest⁶, vastab neile neljale tingimusele.** Etteheide, et on rikutud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, tuleb seega põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

Etteheide, et on rikutud poolte võrdsuse põhimõtet ja kaitseõigusi, lükati omakorda tagasi väljakujunenud kohtupraktika alusel, mille kohaselt **ei saa komisjonile eeluurimise staadiumis panna kohustust näidata ära kaudsed tõendid, mis õigustavad konkurentsivastases tegevuses kahtlustatava ettevõtja kontrollimist.** Nimelt seaks selline kohustus kahtluse alla tasakaalu, mille kohtupraktika näeb ette uurimise tõhususe ja ettevõtja kaitseõiguste kaitsmise vahel.

Teisena märgib Üldkohus põhjendamiskohustuse rikkumise väidet analüüsides, et kontrolliotsustes peab ära näitama eeldused, mida komisjon kavatseb kontrollida, nimelt mida otsitakse ning millised on asjaolud, millega seoses kontroll läbi viiakse (kahtlustatava rikkumise kirjeldus, st eeldatav asjaomane turg, eeldatavate konkurentsipiirangute laad ja väidetava rikkumisega kaetud sektorid). Selle konkreetse põhjendamiskohustuse eesmärk on näidata korraldatava kontrolli põhjendatust ja võimaldada asjaomastel ettevõtjatel mõista oma koostöökohustuse ulatust, säilitades samal ajal nende kaitseõigused. Üldkohus tuvastab muuhulgas igas kohtuasjas, et **kontrolliotsustest ilmneb üksikasjalikult, et komisjoni hinnangul on tal piisavalt veenvaid kaudseid tõendeid, mis ajendasid teda konkurentsivastast tegevust kahtlustama.**

Kolmandana, mis puudutab väidet, et rikutud on õigust ruumide puutumatusse, siis märgib Üldkohus, et veendumaks, et kontrolliotsus ei ole meelevaldne, peab liidu kohus kontrollima, kas komisjonil oli piisavalt veenvaid kaudseid tõendeid, et kahtlustada asjaomast ettevõtjat konkurentsieeskirjade rikkumises.

⁵ Harta artikkel 52 ja selgitused selle artikli kohta.

⁶ Tühistamishagi, esialgse õiguskaitse taotlus, lepinguvälise vastutuse tuvastamise hagi.

Kontrolli läbiviimiseks palus Üldkohus, võttes menetlust korraldavad meetmed, komisjonil edastada talle kontrolli aluseks olnud kaudseid tõendeid sisaldavad dokumendid ja komisjon täitis selle nõude ettenähtud tähtaja jooksul. Komisjoni „täiendav vastus“, mis sisaldas muid selliseid kaudseid tõendeid puudutavaid dokumente, jäeti siiski vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata, kuna selle hilinenult esitamine ei olnud nõuetekohaselt põhjendatud.

Mis puudutab kontrolliotsuste aluseks olnud kaudsete tõendite vormi, siis rõhutab Üldkohus, et kui enne kontrolli saadud kaudsete tõendite kogumisele kohaldataks samu formaalsusi kui algatatud uurimismenetluses rikkumise kohta tõendite kogumisele, tähendaks see, et komisjon peaks järgima eeskirju, mis reguleerivad tema uurimisvolitusi, kuigi ühtegi uurimist määruse nr 1/2003⁷ tähenduses ei ole veel ametlikult algatatud ning komisjon ei ole veel kasutanud uurimisvolitusi, st ta ei ole võtnud meedet, mis lähtub eeldusest, et rikkumine on toime pandud, eelkõige teinud kontrolliotsust. Seetõttu leiab Üldkohus vastupidi hagejate väidetule, et küsitluste protokollimise kohustust käsitlevad õigusnormid⁸ ei ole kohaldatavad enne komisjoni poolt uurimise algatamist. **Enne uurimise algatamist peetud tarnijate küsitlused võivad seega olla kaudsed tõendid isegi siis, kui need ei ole protokollitud.** Kui see oleks teisiti, kahjustaks see tõsiselt konkurentsivastase tegevuse tuvastamist komisjoni poolt, kuna ametlik küsitlus, mis tuleb protokollida, võib pärssida tunnistajate taht teavet jagada ja rikkumistest teatada. Lisaks on Üldkohtu sõnul **need tarnijate küsitlused komisjoni käsutuses alates küsitluste toimumise kuupäevast, mitte hetkest, mil nende kohta protokollid koostati**, nagu väidavad hagejad.

Mis puudutab kontrolliotsuste aluseks olnud kaudsete tõendite sisu, siis märgib Üldkohus, et arvestades vajadust teha vahet kooskõlastatud tegevust tõendavate tõendite ja nende tõendite kogumiseks tehtavaid kontrole õigustavate kaudsete tõendite vahel, peab komisjoni poolt piisavalt veenvate kaudsete tõendite omamise tunnustamise künnis tingimata olema madalam sellest, mis peab olema saavutatud kooskõlastatud tegevuse olemasolu tuvastamiseks. Neid kaalutlusi arvestades leiab Üldkohus, et **komisjonil olid piisavalt veenvad kaudsed tõendid, et kahtlustada kooskõlastatud tegevust, mis puudutas teabevahetust teatavate esmatarbekaupade tarneturgudel saadud allahindluste ning kaubamärgitoodete tootjatele teenuste müügi turu hindade kohta.** Seevastu, kuna puuduvad kaudsed tõendid teabevahetuse kohta kahtlustatavate ettevõtjate tulevaste äristrateegiatega teemal, nõustub Üldkohus väitega, et teise rikkumise puhul on rikutud õigust ruumide puutumatusse, ja tühistab seega osaliselt kontrolliotsused.

MÄRKUS: Üldkohtu lahendi peale võib kahe kuu ja kümne päeva jooksul selle teatavakstegemisest esitada üksnes õigusküsimustes apellatsioonkaebuse Euroopa Kohtule.

MÄRKUS: Tühistamishagiga nõutakse liidu õigusega vastuolus olevate liidu institutsioonide õigusaktide tühistamist. Teatud tingimustel võivad liikmesriigid, Euroopa institutsioonid ja eraõiguslikud isikud esitada Euroopa Kohtule või Üldkohtule tühistamishagi. Kui hagi on põhjendatud, tühistatakse õigusakt. Asjassepuutuv institutsioon peab täitma õiguslõnga, mis õigusakti tühistamisega võib tekkida.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Üldkohtule siduv.

Otsuste terviktekstid ([T-249/17](#), [T-254/17](#) ja [T-255/17](#)) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127.

⁷ Määruse (EÜ) nr 1/2003 V peatükk.

⁸ Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikkel 19 ja komisjoni 7. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 773/2004, mis käsitleb [ELTL artiklite 101 ja 102] kohaste menetluste teostamist komisjonis (ELT 2004, L 123, lk 18), artikkel 3.